Myndigheten för civilt försvar

Remissvar

Datum	Ärendenummer
2026-10-02	MCF 2026-15873
Ert datum	Er referens
2026-09-28	KN2026/01835

Enheten för forskning och innovation (IF-FI)
Iréne Ek
010-240 4051
irene.ek@mcf.se

Klimat- och näringslivsdepartementet
Att: Departementssekreterare Richard Andersson
Regeringskansliet
103 33 Stockholm

Remissvar avseende kommissionens förslag till förordning om European Innovation Act – COM(2026) 567 final

Övergripande ställningstagande

Myndigheten för civilt försvar (MCF) ser positivt på kommissionens initiativ till förordning. Ansatsen att stärka Europas samlade innovationskraft, underlätta FoU-upphandling och minska strategiska beroenden bedöms vara värdefull för samhällets resiliens och krisberedskap.

MCF ser positivt på ambitionen att skapa mer harmoniserade och säkra FoU-upphandlingar i Europa. Samtidigt är det viktigt att minska den regulatoriska bördan och att regelverket fortsatt möjliggör ett snabbt nyttiggörande av forskning, utveckling och innovationer för att möta Europas växande säkerhets- och krisberedskapsutmaningar. MCF noterar att förslaget innebär nya processuella krav och att kommissionen ges möjlighet att införa ytterligare obligatoriska krav för vissa kategorier av FoU-upphandlingar. Även om detta kan stärka skyddet av unionens krisberedskaps- och säkerhetsintressen finns en risk att ökad detaljstyrning begränsar upphandlande myndigheters handlingsutrymme och flexibilitet. MCF bedömer därför att en lämplig balans bör upprätthållas. Myndigheten lämnar nedanstående observationer och identifierade förbättringsmöjligheter som skickas med till det fortsatta förhandlingsarbetet inom EU.

Beslutad 2026-10-14 av Anna Starbrink
Detta dokument är digitalt beslutat och därför saknas namnunderskrift

MCF:s huvudsakliga synpunkter och observationer

Säkerhetsundantag och hantering av tredjelandsaktörer (Artikel 11)

Artikel 11 uppställer en graderad modell för bland annat geografiska krav och deltagande av tredjelandsaktörer (leverantörer från länder utanför EU, exempelvis USA eller Storbritannien):

- **Minst 50 % utveckling inom EU (Artikel 11.7):** Medger deltagande av tredjelandsaktörer så länge halva utvecklingsvärdet stannar i EU. Detta ger en värdefull flexibilitet att nyttja spetsteknologi och internationella leverantörskedjor inom exempelvis kommersiell AI.
- **100 % utveckling inom EU (Artikel 11.8):** Gör det möjligt att helt exkludera tredjelandsaktörer samt utländska ägar- och kontrollstrukturer vid upphandling av särskilt känsliga säkerhetskomponenter (såsom kryptografiska lösningar eller nationella krisledningssystem).

Förbättringsmöjlighet: En betydande förändring är de nya säkerhetskraven. Redan i Artikel 11 inför säkerhetsrelaterade överväganden som en del av upphandlingsprocessen. Efterföljande Artiklarna 28-30 utvecklar därefter ett ramverk för säkerhet, ekonomisk säkerhet och cybersäkerhet i FoU-upphandlingar. MCF ser ett behov av att förordningen tydligare beskriver hur säkerhetskrav kan kombineras med snabb forskning, utveckling och innovation. Erfarenheter från Ukrainas visar att förmåga att snabbt testa, anpassa och införa FoU och nya lösningar ofta är en avgörande framgångsfaktor. Regelverket bör därför säkerställa att nödvändiga säkerhetsprövningar kan genomföras utan att i onödan fördröja utvecklingsprocesser.

Krisverktyg och försörjningstrygghet (Artiklarna 10.6 och 19.5)

Förslaget introducerar mekanismer för prioriterad köprätt till produkter eller tjänster som utvecklas inom FoU upphandlingen (Artikel 10.6) och möjlighet till krislicensiering till tredje part (Artikel 19.5).

Förbättringsmöjlighet: Mekanismerna utgör intressanta verktyg för att trygga tillgången till kritisk materiel. MCF ser behov av ytterligare förtydliganden:

- Förtydliga hur begreppet ”nödsituation” ska definieras för att på bästa sätt främja svensk försörjningsberedskap och säkerhet.
- Hur prioritering ska ske om flera medlemsstaters beredskapsmyndigheter samtidigt gör anspråk på samma begränsade produktionskapacitet.

Beslutad 2026-10-14 av Anna Starbrink
Detta dokument är digitalt beslutat och därför saknas namnunderskrift

- Hur den föreslagna prioriterade köprätten förhåller sig till nationella beredskapsåtgärder och avtalslösningar som syftar till att säkra tillgång till såväl kritiska varor och tjänster som förmågor vid störningar, fredstida kris och höjd beredskap.
- Hur mekanismerna kan bidra till att säkra inte bara färdiga produkter och tjänster utan även den produktions- underhålls- och leverantörsförmåga som krävs för att upprätthålla viktiga samhällsfunktioner vid störningar och fredstida kris och höjd beredskap.
- Det finns en förköpsrätt till produkter och tjänster av säkerhetsskäl i artikel 10.6. Skäl 10 säger att den inte får gynna leverantörerna från FoU-fasen och att köpet måste ske i separat upphandling, men för att kunna skapa innovationsupphandlingar som ger en god affär för leverantörerna (och därigenom kommer bidra till att nya aktörer kan delta i upphandlingen och etablera sig på marknaden) bör det finnas en frivillig uppföljningsoption. Den skulle annonseras redan i FoU-upphandlingen och låta en myndighet köpa den operativa tjänsten från dem som klarat faserna, utan ny fullständig konkurrensutsättning.
- Vi önskar också synliggöra att i artikel 19.4 hanteras nyttjanderätten till det som upphandlas. För att en myndighet ska kunna upphandla varor och tjänster som även en annan myndighet kan avropa och nyttja behöver nyttjanderätten utökas till att kunna gälla även andra offentliga köpare som anges i upphandlingen.

Cybersäkerhet och tekniska tilläggskrav (Artikel 30)

Kopplingen till EU:s cyberresiliensförordning (CRA) ger en god grundnivå, men digitala produkter inom krisberedskap opererar ofta i särskilt utsatta hotmiljöer.

Förbättringsmöjlighet: Denna artikel i samband med övriga observationer i detta remissvar synliggör att dessa nya bestämmelser inte står i konflikt med svensk säkerhetsskyddslagstiftning. Snarare framstår de som ett kompletterande regelverk med ett bredare fokus på ekonomisk säkerhet, försörjningstrygghet och cybersäkerhet som för många myndigheter kommer att kräva en närmare samordning mellan upphandlingsfunktionen och den egna säkerhetsskyddsorganisationen. Säkerhetsbedömningar, leverantörsgranskningar och eventuella säkerhetsskyddsanalyser kan behöva integreras i upphandlingsprocessen i betydligt större utsträckning än idag vilket tar tid och kommer kräva stärkt kompetens.

Säkerhetshänsyn, krisberedskap och skydd av känslig information (Artikel 28)

I kommissionens förslag reglerar Artikel 28 säkerhetsintressen som upphandlande myndigheter får tillämpa vid upphandling av forskning och utveckling. Artikeln täcker bland annat följande områden som är av betydelse för det civila försvaret:

- Skydd av kritisk infrastruktur och dual-use infrastruktur, kritiska värdekedjor, kritiska teknologier, resiliens mot hybridhot, viktiga tjänster, och prevention och skydd mot risk för disruption.
- Krisberedskap
- Skydd av säkerhetsklassade och känsliga data

MCF ser positivt på att kritisk infrastruktur, kritiska leveranskedjor, kritiska teknologier, krisberedskap och skydd av säkerhetsklassad information lyfts fram som godtagbara säkerhetsintressen som upphandlande myndigheter får tillämpa vid upphandling. För det civila försvaret är det avgörande att kritisk infrastruktur skyddas, att krisberedskap beaktas och att känsliga och säkerhetsklassade data skyddas i tider av kris och höjd beredskap. MCF ser särskilt positivt på att artikeln även omfattar risker kopplade till strategiska beroenden och störningar i kritiska leveranskedjor, då detta ligger nära arbetet med att stärka samhällets försörjningsberedskap och motståndskraft.

Vi önskar även framhålla att definitionen av krissituation (emergency situation) just nu är rent ekonomisk: brist, prisvolatilitet, störda leveranskedjor. Kortare tidsfrister får bara användas vid EU-aktiverade krislägen. Här är det viktigt att nationell höjd beredskap och totalförsvar uttryckligen ska omfattas. Det ger rättslig förankring för krav som "leverans vid höjd beredskap", och gör att tvångslicensieringen i art. 19.5 fungerar i ett svenskt krisläge. (artikel 3.18, 23.5, 28.2)

Interoperabilitet och civil-militära synergier (Artiklarna 31–32)

- **Samupphandling och standarder (Artikel 31):** Gemensam FoU-upphandling över gränserna kan ge viktiga skaleffekter. För att ge avsedd effekt inom krisberedskap behöver förordningen dock i högre grad stödja gemensamma tekniska standarder och interoperabilitet, så att systemen kan samverka vid gränsöverskridande kriser.
- **Dual-Use:** Det bör i det fortsatta arbetet undersökas hur ramverket bättre kan samverka med EU:s försvarsrelaterade innovationsprogram (som EDF), i syfte att undvika dubbelarbete och främja nyttiggörandet av teknologier med dubbla användningsområden.

Beslutad 2026-10-14 av Anna Starbrink
Detta dokument är digitalt beslutat och därför saknas namnunderskrift

Förbättringsmöjlighet: Vi önskar synliggöra artikel 2.3 b-c, skäl 3. Allt som faller under försvarsdirektivet 2009/81, eller dess undantag, ligger utanför förordningen. För en dual use-förmåga där Försvarsmakten är en av användarna finns en risk att upphandlingen hamnar utanför. Det bör förtydligas att en civil myndighets upphandling av dual use-FoU omfattas även när en försvarsmyndighet är medanvändare. Det bör också föras in en rad om att civila och militära köpare kan upphandla gemensamt.

Därtill vill vi framhålla att gemensam upphandling kräver en köpargrupp där varje myndighet gör ett finansiellt åtagande. Undantaget för innovationsmyndigheter kräver att de agerar på eget mandat, inte på uppdrag av någon annan. I de fall där en myndighet leder utvecklingen av en ny kapacitet men en annan myndighet blir framtida användare ser vi en risk för att det kan bli fel. En möjlighet är att exempelvis introducera roller såsom ”användarmyndighet” eller ”framtida köpare” och ”upphandlande” eller ”utvecklingsansvarig” myndighet skulle det kunna underlätta den utveckling och innovation som drivs av t ex MCF men sedan ska avropas av andra myndigheter inom det civila försvaret. (Artikel 31 och 2.2)

Sammanfattande rekommendationer

MCF rekommenderar att Regeringskansliet i det fortsatta förhandlingsarbetet överväger följande förbättringsmöjligheter:

1. **Främja en väl avvägd balans mellan säkerhet, innovation och administrativ effektivitet.** MCF framhåller att förordningen bör stärka säkerhet, transparens och harmonisering inom FoU-upphandlingar utan att den samlade regelbördan eller att framtida obligatoriska krav begränsar upphandlande myndigheters handlingsutrymme och förmåga att snabbt utveckla, testa och införa innovativa lösningar för säkerhet och exempelvis krisberedskap.
2. **Klargörande av krisverktyg:** Att krisdefinitioner och principer för prioritering mellan medlemsstater förtydligas gällande krislicensiering och köprätt samt att samspelet mellan nationella beredskapsåtgärder och avtalslösningar för försörjningsberedskap klargörs. Vi önskar också att nationella krissituationer beaktas.
3. **Värna kritisk infrastruktur, leveranskedjor och krisberedskap**: MCF ser positivt på att kritisk infrastruktur, kritiska leveranskedjor, kritiska teknologier, krisberedskap och skydd av säkerhetsklassad information lyfts fram som legitima

Beslutad 2026-10-14 av Anna Starbrink
Detta dokument är digitalt beslutat och därför saknas namnunderskrift

säkerhetsintressen. MCF anser att dessa aspekter även fortsättningsvis bör ges ett tydligt utrymme i förordningen.

4. **Beakta kritisk försörjningsförmåga:** Att det tydliggörs hur förordningens mekanismer kan bidra till att säkra inte enbart tillgång till produkter och tjänster utan även den produktions-underhålls- och leveransförmåga som krävs för att upprätthålla samhällsvikta funktioner i hela hotskalan.
5. **Främja fokus på standarder och dual-use:** Att gränsöverskridande teknisk interoperabilitet samt synergier med försvarsinnovation underlättas.
6. **Synliggöra upphandling av tjänster**: Texten är skriven kring prototyper och "first products". Det bör förtydligas att FoU-resultatet kan vara en tjänste- eller dataleveransförmåga. Testleverans av data under fältprov bör räknas som ”original development”.
7. **Förenkla innovationsupphandlingar**: där en myndighet står som kund för utvecklingen och en annan myndighet som kund för den färdiga produkten.

I detta ärende har Överdirektör Anna Starbrink beslutat. Strategisk Innovationssamordnare Irene Ek har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också enhetschefen Karolina Rydell Winbo och ställföreträdande avdelningschef Sara Bertilsson deltagit.

Anna Starbrink

Irene Ek

Beslutad 2026-10-14 av Anna Starbrink
Detta dokument är digitalt beslutat och därför saknas namnunderskrift